

zdravih nazorov in načel za življenje. Le škoda, da se prvo ni popolnoma posrečilo ravno radi tega, ker je hotel bolj poudarjati vodilno idejo. Glavno osebo spremljati od zibel do groba brez vsakega pomembnejšega vpletka kakoga stranskega dogodka, skozinskozi brez presledka strogo kronološko zasledovati njeno življenje, to se zdi bravcu prenakolično. V povesti manjka enote, glavnega zapletka. Vse bi se dalo primerjati obširnejšemu življenjepiscu. Kakor že omenjeno, je vodilna ideja jako dobra in zdrava, a malo preveč se poudarja, dasi ni napačno, da se v povestih za preprosti narod očrtajo vodilne misli jasno in določno, da jih vidi tudi neizobražen bravec. Jezik sam je jako lep in čist. Le vedna raba sedajnika malo moti. Pravilo: Zmerom pretekli čas ali zmerom sedajni, se nam zdi prisiljeno. Raba več kratkih stavkov kar po vrsti se nam zdi mučna. Sicer so pa nekatere epizode jako dobro opisane, in povest bi bila, če bi se ji bila nekoliko izpremenila oblika, jako dobra in lepa. — Fr. Ks. Meškova pesem „Kozuško slovo“ se bere jako gladko in ima lepo vsebino. Jako dober vtisk naredé na bravca Neubaerjeve pesmi „Iz potujčenega Srema“. Nedvomno so te najlepše med drugimi štirimi njegovimi. Na koncu Večernic so pridejane „Zgodovinske povestice“. (Spisal Feodor Jaromilov). S. F. Z.

Društveni koledarček. Med raznimi koledarji je posebno zanimiv „Društveni Koledarček“ za l. 1906. Priredil Luka Smolnikar, podpredsednik „Slov. kršč.-soc. zveze“. Drugi letnik tega koledarja kaže zopet onega svežega duha, ki veje v izobraževalnih društvih naše „Slov. kršč.-soc. zveze“. Najpoučnejši spis je obširno poročilo o zborovanju „Slovenske kršč.-soc. zveze“ v Mariboru dne 3. in 4. septembra lanskega leta. Na tem vzorno prirejenem velikanskem zborovanju so se obdelavala vsa vprašanja, ki segajo v našo ljudsko organizacijo. Naštejmo le glavne točke dnevnega reda: Društvena organizacija, stanovska organizacija, mladinska organizacija, društvene in domače knjižnice, izdajanje in razširjanje časopisov, knjig in poljudnih knjižic, kako organizirati branje časopisov in knjig, vzgoja voditeljev, knjigovodstvo, higijena, zakonodajstvo, socialni kurzi, društvene zabave, vzajemnost socialnega dela in gojitev duha vzajemnosti, zavarovanje, gojitev narodnega petja, izseljevanje, boj proti alkoholizmu, izobraževalna društva in Marijine družbe, varstvo žensk, skrb za zanemarjene otroke in kaznjence, vzgoja govornikov. Cel obširen program ljudskega dela je obsežen v teh tvarinah. Dalje čitamo o

naši delavski organizaciji, o raznih prireditvah „Zvezinih“ društev, o mladinskih shodih na Štajerskem. Krasna je dr. Krekova pesem „Ljubljanskemu katoliškemu društvu rokodelskih pomočnikov ob 50-letnici“. Dalje čitamo „Navodila za Zvezina društva, dekanijske odbore in pokrajinske podobore“, navodilo za poročanje v časnike, navodilo voditeljem „Čebelic“ in „Tabele za izračunanje vsebine okroglega, tesanega in žaganega lesa v kubičnih metrih“, sestavil Franc Demšar. Velevažen je slednjič „Seznamek Zvezinih društev“ in njihovega stanja v l. 1904., časten spomenik velikega in koristnega prosvetnega dela, ki ga izvršuje „Slov. kršč.-soc. zveza“.

Koledar „Družbe sv. Mohorja“ za leto 1906. Str. 160+164. Za navadnim koledarjem in imenikom društvenikov sledi „Kratek nauk o občni pridobitni“, praktično navodilo zlasti obrtnikom in trgovcem, ki plačujejo davek od podjetij, pri katerih se kaj zasluži ali pridobi. „Mali vedež“ pa nam odgovarja na nekatera važna vsakdanja vprašanja. Za tem se pričinja poučno-zabavni del, ki je raznovrsten in zanimiv. — V kratki, vendar dosti jasni sliki nam je podal M. Pirnat življenjepis rojaka, „junaku-učenjaka Jurija barona Vega“, kot proslavo stopetdesetletnice njegovega rojstva. Gospod pisatelj se ozira na sodobne podatke „Vodnikovih novic“ iz l. 1798. in je po teh tudi razdelil zanimivo tvarino. — Lep je sestavek: „Beseda o knjigah in knjižnicah“, napisal Jožef Volc. Na poljuden način slika gospod pisatelj postanek in razvoj knjige in knjižnic. V preprostem dialogu privede „Čeponovega očeta“ do spoznanja velike važnosti čitanja dobrih knjig in hoče na ta način vzbuditi v ljudstvu veselje do berila in skrb za dobre knjige. Izobrazba in organizacija demokratizma, to je duh današnjega časa, in s tem moramo delovati. Seveda: iz malega raste veliko. Treba se je prilagoditi ljudskemu umevanju in mu podati tvarino, ki je umerjena njegovim duševnim močem. Le tako bo dobilo ljudstvo veselje do čitanja, knjige pa bodo prišle do veljave, ki jo imajo pri drugih narodih, zlasti pri Nemcih.

Zanimiv je spis: „Aleksandrija in Slovenci“. Znani p. Benigen Snoj razvija v kratkih potezah postanek in razvoj Aleksandrije, tjakajšno izseljevanje Slovencev in njihovo današnje društveno življenje in hkrati opozarja na nevarnosti, ki preté rojakom v tujini. — Času primerni so tudi „Portarturski junaki“, katerim je dr. Anton Medved v lepi dikciji in celotni obliki postavil trajen spominek. — Poleg navedenih treh daljših spisov

je prinesel letošnji koledar še življenjepisne črtice treh rodoljubov. Kakor lansko leto pogršamo i letos zanimivega „Razgleda po svetu“. Ta oddelek, ki ga ilustrirani koledarji drugih narodov tako izborno gojé, ne bi smel manjkati v koledarju „Družbe sv. Mohorja“. Dobro urejen, bi bil gotovo najbolj privlačni spis cele knjige. Tu želimo napredka! Vkljub tem nedostatkom je poučni del zanimiv. Manj nas je zadovoljil pripovedni del. — Mikavna je črtica „Popotnik“, spisal Ksaver Meško. O „Jetničarjevem Martinku“ in „Gosi sv. Martina“ se je ta ali oni nepohvalno izrazil in to največ radi ne posebno originalne misli, dasi se odlikujeta pisatelja po lepem slogu. Tudi s pesmicami je bolj slabo preskrbljen letošnji koledar, samo Meško in Neubaauer sta ostala njegova zvesta sotrudnika. Sploh se nam je pri presojevanju letošnjega koledarja vzbujala misel, da je letošnji letnik nekoliko zaostal za prejšnjim, dasi imenovani pisatelj Volc prav primerno poudarja pomen koledarja, češ: „Naše ljudstvo najbolj ceni koledar!“ In po pravici! Saj je koledar že od ustanovitve le-te za Slovence velevažne družbe znan po raznovrstni obliki in vsebini. Upamo, da bo izkušal društveni odbor upoštevati željo družabnikov in ugoditi vsestransko njihovim zahtevam ter strnil sorazmerno oboje: „utile et dulce.“ — dan.

Koledar za kmetovalca. I. letnik. Spisal in uredil dipl. agr. Jakob Legvart, državni nadzornik za mlekarstvo in strokovni učitelj za kmetijstvo na gospodinjski šoli v Ljubljani. To je nove vrste koledarsko podjetje, prav priročna knjižica, v kateri dobi kmetovalec tudi važnih poučnih spisov o živinoreji, mlekarstvu, vinoreji, lesoreji, poljedelstvu, lovu, o sadjereji, živinozdravilstvu in o zakonih. Knjiga je jako priročna. Manjka pa v nji oddelka o kmetijskem združništvu, brez katerega se dandanes taka knjiga ne more imenovati popolna

Mučeniki. Slika iz naše protireformacije. Napisal Ant. Aškerc. V Ljubljani 1906. — Aškerčev pesniški genij je že davno opešal, in Aškerc sam je kriv, da je tako, ker je vse njegovo mišljenje in prizadevanje naperjeno le na boj proti katoliški ideji. Aškerc hoče katoličane predstaviti kot besne fanatike, a ravno iz njegove knjige veje fanatizem, kakršnega ni poznal niti „temni“ srednji vek. Kajti le fanatizem apostatstva je zmožen napisati celo knjigo tako enolične, strankarske vsebine. Tendenca zija iz vsake vrste, in Aškercu je dobro vse, da se le dá porabiti kot zabavljica proti „papistom“.

Luteranstvo je nastopilo s kleveto in s psovanjem. Priporočal bi Aškercu in drugim Slovincem, ki nam slikajo luteranstvo kot zarjo omike, naj prečitajo strogo po virih sestavljeno Deniflovo knjigo „Luther und Lutherthum“; videli bodo, da je v onih izprijenih časih luteranstvo potegnilo nase ravno to, kar je bilo najslabšega in najbolj gnilega. Ravno v neizmernem in divjem nagnjenju k psovaju in obrekovanju, ki je bistveni znak vse luteranske polemične literature, se vidi, da ti ljudje niso bili reformatorji, ampak deformatorji nračnosti in vere. Samo sovraštvo proti vsemu, kar je katoliškega, jih je družilo, sicer pa niso imeli ničesar skupnega.

Tudi Aškercu je evangelij malo mar in logika ravno tako. On hoče, da bi mi imeli njegove luterane za mučenike, katoličane pa za rablje. A ta namera se mu je temeljito ponesrečila, kakor sploh vsa njegova „poezija“ zadnjih let. Vsakdo, ki prebere — s potrebnim premagovanjem — to knjigo, bo vzkliknil, da imajo Aškerčevi „mučeniki“ kaj malo mučeniškega na sebi. Ravno nasprotno! Tak „mučenik“ n. pr. razlaga svoj evangelij na smrtni postelji tako:

Kdor ljubi tebe, ti ga ljubi!
Življenja to uči modrost.
Kdor črti te, še ti ga črti!
Vse drugo, sin moj, je norost!
In kdor udari tebe enkrat
po licu levem, njega ti
po licu desnem mahni dvakrat
in še pripravljen stoj s pestmi!

Tak sirov nauk učé Aškerčevi „mučeniki“. Kako se morejo taki ljudje izigravati kot označevalci čistega evangelija? Ali ni njihovo mišljenje in delovanje v največjem nasprotstvu z evangelijskimi nauki? Aškerc, Aškerc, katoličani so boljši ljudje! Blasfemična je pesem, v kateri zahteva bolnik svete popotnice od luterana, da bi se — vina napil! Aškerc menda ne ve, da luterani sploh nimajo svete popotnice. Aškerc ni več pesnik, ampak le stihotvorec, in ravno tako tudi ni zgodovinar, ampak le agitator za odpad od katoliške vere. Trivialnosti in sirovih prizorov je vse polno v tej grozno pusti knjigi, kjerkoli jo odpremo. Kakšen „mučenik“ je na primer Jerom Stopistran! V družbi drugih takih „mučnikov“ se polasti cerkve. Tam gre na prižnico, se do nagega sleče, za njim vsi drugi, in potem plešejo v tej „mučeniški“ opravi celo noč in uganjajo v cerkvi ostudne orgije. Drugi dan tega „mučenika“ zapró, in Aškerc se huduje nad papisti in antikristi, ki ne spoštujejo Stopistranove misli svobodne! Gospod arhivar! Kaj bi pa vi naredili, če bi kdo v vašem uradu tako častil misel svobodno?